

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Qvintvm. De honore quem Societati contulerunt miracula, aut
miraculis affinia, per Socios patrata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

CAPVT QVINTVM.

*De honore quem Societati contulerunt miracula, aut
miraculis affinia, per Socios patrata.*

VTcumque tandem eluctatus ex innumerabili serie tot virorum
sanctitate præstantium, ecce tibi, cum se miracula offerunt, ex in-
finito velut Oceano iterum reuocor in immensum: Etenim quis vnus
vel cogitando assequi posset ea omnia, quæ annis ab hinc centum, Dei
per Socios operante virtute, scitu & inuestigatione ardua contigerunt;
quandoquidem, vno nonnumquam in loco, & mense vix toto, & ad
vnius inuocationem Ignatij, patrata sint propè innumera?

Horum ex magno acervo, (non illo tamen hîc à nobis minutatim
excutiendo, sed, quod fieri in frumentis assolet, assumptis in manum
granis aliquot expendendo) illud in primis occurrit, quod Societati ita
proprium & intimum est, vt sibi est ipsa. Sanè quidem qui rerum pen-
sare momenta velit ex æquo, quod tandem patratum à Deo per Socios
ipsamet Societate **I E S V** maius illustriusque prodigium deprehendat?
Enimvero non idcirco, quia (vt aiebat ille) *Dei miracula, quibus totum
mundum regit, vniuersamque creaturam administrat, assiduitate viluerunt,*
existimandum est inueniri aliquod ipso mundo miraculum maius. Sta-
re nullo sultam externo adminiculo tellurem; tot quassam iniuriis con-
iuratae velut in vnicam naturæ totius, non tantum non fatiscere, sed so-
lidari etiam magis: susque deque volui & reuolui, arcano quodam im-
pulsu, imò nutu velut vno, lunaris sideris, immensam illam Oceani va-
sttatem, & interim tantam seruari constantiam à tam labili elemento.
vix sentiri aërem, & esse tamen eum sensus omnis ipsiusque adeo cæli ac
terræ commune commercium: liberrimè simul & rapidissimè ferri cæ-
lestium orbium ardentissima illa, & ex eo viuidissima, corpora, quæ
stellas & sidera nominamus, neque tot adhuc seculis vnum aliquod vel
ad latum vnguem declinasse de viâ: quis tandem est tam omnis sen-
sus & rationis expers, qui non, si hæc vel vtrumque capiat, vehementif-
simè supra portenta rerum omnia demiretur? Nullum profectò omni in
naturâ, ipsamet illâ prodigium est maius; neque, si qua præter consuetu-
dinem quandoque se offerunt aliena à communi vsu & ordine, sic illa
commendant patratoris ingenium, vt ordo ipse naturæ potentiam Con-
ditoris. Quod ego de mundo hoc adspectabili dixi, hoc de Societatis
I E S V quasi microcosmo verum esse contendo, & ita statuo eam in se
plurimorum quæ patrari solent à Deo, & expectari ab Societate pos-
sunt, miraculorum summam numerumque complecti. Quid enim? an
non Societas ex diuersissimorum hominum, imò nationum & ingenio-
rum, quasi pugnacium elementorum, in vnum collectione factâ coaluit,
alio longè quàm conspirantis naturæ vinculo colligata? Quis eam non
obruendam citò credidit, cum iam inde à principio sui, tantis ex summo
& imo impulsibus, & totius quasi naturæ iniuriis quateretur? & sit etiam
num fortassis non nemo, qui, quia illam iisdem adhuc videt obnoxiam,

*Primum
maximum
que Socie-
tatis mira-
culum ipsa
Societas:*

*Aug. Tract.
& in Ioanni.*

*ostenditur
à compa-
ratione vni-
uersæ.*

Eccle. 1.

aliquando tandem conterendam expectet aduerforum mole tantâ. Verum generatio præterit, & generatio aduenit: terra autem (ominari ita de Societate liceat) in æternum stat. Voluitur, & reuoluitur hominis vniuersu Societatis vniuersæ tanta moles, moueri facilis, difficilis commoueri. Tot & florentes ætate, & præcellentes ingenio, & emicantes virtute naturæ, tanto iam tempore ad vsum & bonum reliquorum hominum nunquam interrupto cursu aguntur in gyrum virtutis & doctrinæ. Hoc qui videat, & expendat, nisi primum esse maximumque miraculum iudicet, aliud à Societate miraculum non expectet. Equidem sic censeo, uti in mundo nec maius, imò nec aliud ab ipso mundo miraculum est: sic in Societate nec maius, imò nec aliud ab ipsâ Societate miraculum inueniri. Pauca tamen admiranda strictim percurramus. quot in eâ Sancti, quot Martyres, quot virgines, quot doctores, miracula totidem sunt.

Hererarius
1. 5. Vitæ Ios.
Anchietæ.

3. de Officiis.

Petrus Leitanus, is qui primus Brasiliensem Ecclesiam Episcopus rexit, eorum famâ motus & experientiâ quæ præclara per Socios & admiranda faciebat Deus; dicere aliquando auditus est, Societatem in Brasiliâ aureum esse anulum, eius gemmam esse Iosephum Anchietam, illum, qui toto iam orbe notissimus patris vbiq; prodigiis, Brasiliæ iam tum Apostolus vocabatur. Quam ego magni viri sententiam cum expendo, recordor videlicet eius, qui à Platone & Cicerone producit, Gygis annuli suâ illâ miraculorum effectrice gemmâ tam illustris: itaque statuo, anulum reuerâ aureum esse Societatem I E S V, & in illâ non vnum aliquem, sed plures Socios quasi gemmas prodigiorum ingentium patritrices: sed apage signenta ista delirantis sapientiæ. Exemplis hîc uti si lubeat, Societatem ego & Socios non ex Platonis aut Ciceronis alicuius somnio anulum aureum cum suâ gemmâ, sed ex diuinæ præscripto veritatis, notisq; plusquam Ægyptiacis esse dicam, textum illud ex auro, hyacintho, purpurâ, coccoq; bis tincto & bysso retortâ, quod sacræ Litteræ Rationale iudicij, Græci λόγιον, hoc est oraculum, appellabant: etenim siue palmarem illius quadratamq; formam intueor, in eo velut in symbolo ad quatuor mundi plagas diffusam Societatem deprehendo: seu attendo ad multiplicem materiæ diuersitatem in vnum artificiosè contextæ, Societatem iterum inuenio in eodem, illam ex tot hominum tam alienâ & tamen vnâ varietate constitutam: siue considero triplicem quaternarum gemmarum ordinem admirabili illâ doctrinæ & veritatis exhibitione præstantium, illa se mihi ingerunt plurium Sociorum Societatis eiusdem opera, supra naturam licet, doctrinâ tamen & veritate comprobata: seu denique affixum summi Iudæorum Pontificis ipsi pectori rationale recogito, cogor obligatam hærentemque sanctiori Pontifici velut in pectore Societatem minimam meminisse. Neque, hoc cum dico, indignabitur, spero, Ecclesia, Societatis etiam plus merito, nedum debito studiosa, nec mirabuntur Ordines alij, quos in illâ semper fuisse & etiamnum esse constat, id quod fuere in Arcâ fœderis tabulæ, manna & virga, tria illa auitæ Religionis oracula, tria tantorum prodigiorum instrumenta.

Exod. 25.

Sed

Sed iam, in ipsa præsertim elementa dominantes velut pro imperio Sanctos è Societate IESV producamus.

Atque hîc se mihi primò videndum offert cum igne ipso, par illud illustre sanctumque nostri Ordinis, Ignatius atque Xaverius. de quibus, seu nomen eorum seu gesta consideres, vsurpare meritò possis animosum illud,

Ignis est ollis vigor, & cælestis origo.

De quibus tamquam alteris filiis tonitruï oraculo Apostolico ita proditum est: *Cælestem duorum hominum charitatem vastissimo coerceri non potuisse cuius orbis ambitu.*

Quid porrò Ignatio cum igne mirabile? Mirabilia omnino multa. nam, vt ne hîc repetam illa notiora, visum nempe toties diuinum aliquem ignem siue splendorem, aut circumfluum Ignatiano vultui, aut specie flammæ in eundem cælitus illapsum: vt prætermittam quasdam velut faculas in depositi corpus ex alto deciduas; quasi non iam lucentes cælo stellas (quod sæpè aliàs) sectaretur Ignatius, sed ipsæ in vicem stellæ Ignatium sequerentur: ne quid iterum dicam de Complutensi illo, qui flammis quas optarat Ignatio, eodem ipse die cum domo suâ consumptus est: vt dissimulem ab igne grauius læsam Vincen-tij Pagani manum, admoto Ignatij chirographo, illicò & vulnere & dolore leuatam: vt papyraceam ipsius effigiem, ambustâ circum omni charitâ, ab igne non semel illæsam: vt infinita alia, quæ cum igne Ignatio fuere communia, præteream; pauca solùm & paucis hîc narro.

Haud Compostellâ procul, incultos Gallæciæ montes arentesque fil-
uas inopinatus ignis inuaserat; quibus ille consumptis, ipsi iam pago, at-
que adeò maturis ex propinquo segetibus, passû vix inde tertio immine-
bat: nec erant in promptu aquæ, quæ malo tam vicino occurrerent; at-
que, vt fuissent, immensæ licet, non sufficissent, vel leuiter temperandæ
tantæ, tam siccæ, tamque inflammatae materiæ. Attonitis ergo omni-
bus, nec iam de auxilio sed fugâ tantùm cogitantibus, è Societate vir qui-
dam, qui fortè tum aderat Apostolicæ causâ missionis, numisma quod
Ignatij imagine habebat expressum, ipse, quâ erat desperatione humanæ
opis, speque cælestis, detractum precatorio suo seruo medias in flammâs
iniecit, illas ipsas quæ & maximè & proximè sæuebant. Et ecce tibi
momento vno, infusò velut Oceano, tanti ignis tanta vis concidit; re-
uerita, opinor, aut vltra progredi, quàm fuisset Ignatius, aut in ipsam
eius effigiem, quæ longo pòst tempore carbonis inter adhuc candentes ne
perstricta quidem apparuit, exferere conatum suum.

Affine huic miraculum est, quod in Regno Mexicano, loco quem
Inliaconem nominant, anno M. DC. XXII. patratum ipsa quantumuis
barbara America demirata meritò fuit. Correptam incendio domum
luculentus ignis inflammabat: restinguendo huic non aquæ, quæ deerant,
sed, qui aderat ignis alter, Ignatius adhibitus est. Petrus de Medinâ,
Sancti ipsius perstudiosus, deque præsentis auxilio nihil dubitans, eius,
quam fortè penes se habebat, imaginem in rogam immisit, simulque
cessante statim incendio domum seruauit. Sanè ne in ipsâ quidem
Sancti

*Sociorum
miracula
circa
ignem.*

*Virg. Ænei-
dos 6.*

*Greg. XV. in
Respon-
sione ad Rela-
tionem.*

*S. Ignatij
numisma
ignis ex-
stinguatur.*

*item ima-
gine.*

Sancti imagine, quamvis etiam secundum materiam flammis obnoxia, ignis vel leue vestigium est deprehensum.

*S. Ignatij
patrocino
sepius pe-
stis exstun-
guitur:
in Peru,*

Pestem non sensit, qui ignem illam esse non iudicat. & hanc non semel, seu flammam tu, seu Dei iram esse contenderis, implorata virtus Ignatij mitigavit.

Iacebat anno M. DC. V. in prouinciâ Peruanâ tota cuiusdam familie luc correpta: iam duo obierant, moriebantur aliqui, reliqui pestem graffantem intra viscera sentiebant: rei vltra iam nihil erat, & spei partim; quam etiam, nisi tum adfuisset Ignatius, perdidissent. continuit eam scilicet imago viri sancti, votis communibus implorati; & ita se ille miseris præsentem exhibuit, vt omnes, etiam qui morti erant proximi, vitæ, imò sanitati subito redderentur.

Bononiæ,

Hoc porro in genere profligata pestis, quid esse possit illustrius eo quod Bononia non ita pridem experta est, quando à contagione, quâ desperatissime premebatur, Ignatio medente conualuit: eumque, interpositâ etiam Pontificis auctoritate, Patrem sibi publicum Patronumque perpetuum adoptavit.

Burgis.

Nec sola tanti beneficij Italia particeps, fuit etiam Hispania tum, cum Burgis plurimi haustâ aquâ illâ, cui consueto ritu Ecclesiæ Ignatij nomine Sacerdos benè precatur, à peste liberati sunt, testantibus id atque etiam in se expertis Parochis eius loci.

Iacobi 3.

*S. Ignatij
implorato
auxilio so-
pirur ignis
libidinis.*

Quid, quod non in cælestem tantum, ac deinde sublunarem, sed in infernum quoque ignem prodigiosa potestas Ignatio fuit? cuius quidem infernæ flammæ, fumus ne dicam an fauilla, est illa præsertim, quæ inflammatur, vt cum Apostolo loquar, *rotam natiuitatis nostræ, inflammata à gehennâ.* Nec hæc, indomita quantumvis flamma, extra potestatem fuit Ignatij, postquam eam in se olim repressit auxilio Virginis, victoriam de illâ perpetuam pollicentis. Constat quidem (ne igni huic tam obseceno diutius immerer) plures aut epotâ aquâ ad inuocationem Ignatij consecratâ, aut eius adhibitis sibi Reliquiis, aut implorato nomine, alios ab ardore libidinis, à cogitationibus impuris alios, alios ab ipsius nequissimi spiritus blandissimâ illâ, sed periculosissimâ infestatione fuisse penitus liberatos.

*Ignem et-
iam infer-
nalem a-
uertit
Ignatius.*

Quid, quod & viro aliàs, aliàs item mulieri, vtrique desperato, vtrique infernis flammis iam debito; illi in vitâ, huic in morte, tentatis nequidquam omnibus, vnus tandem Ignatij implorata virtus adfuit; & illum quidem ad instituendam de integro vitam, hanc ad obeundam piè mortem feliciter animavit? Anno huius sæculi primo quædam diabolicis afflictâ præstigiis, quibus non oculis tantum & animo, sed toto etiam corpore miserrimè torquebatur, exhibitum aliquando sibi flammam inter horrendas infernale monstrum cum vidisset; ipsam quam in tales vsus seruabat epistolam Ignatij exaratam manu, in obiectos sibi ignes iniicit, & hac scilicet eos ita restinxit, vt illâ tum fuerit, & omni deinceps molestiâ dæmonis exsoluta. Agnoscas in Ignatiano nomine, imò corde (quod in eo aliquando visum fuit) ter augustum IESV nomen, illud radiatum igne cæli, illud igne sublunari potentius, illud infernis ardoribus metuendum. Sanè quidem, vt obiter hoc dicam, constat

stat variorum testimonii hominum, iisque fide dignissimis & auctoritate legitimâ comprobatis, exclamauisse non semel, nec vno loco vel tempore, malignum spiritum è mortali, quod occupabat, corpore, si quando huic, etiam secretò, admouerentur aliqua ad Ignatium quomodocumque spectantia, *Vri se & exuri ab Ignatio igne terribili, illo inter Santos sibi maximè metuendo.*

Neque verò à tanto Patre degeneres olim filij, nedum ipse Xauerius fuit; siue cum (vt iam à me insinuatum est) in Indico Oceano imploratus à naufragis sole iam infra horizontem deposito destitutis, solem ipsum restituit, atque (vt scilicet manifestius ac stabile Xauerij beneficium foret) plurius horarum spatio in rapidissimo licet cælo, ac pronissimo in occasum lapsu, immobilem stetit: siue cum idem in perfidos Tolenses ignem pluit, & cinerem vno suæ vocisne dicam an orationis, imperio euocatum: siue cum afflatam suo spiritu ardere cœgit etiam aquam in appensis suæ imagini lampadibus deficiente oleo consecratam, lychnosque, quos experimenti causâ adhibuerant barbari, videntibus mirantibusque Saracenis, & Trauancorienſis oræ populis, subito inflammavit: siue cum pestem, quam Sinas petens decretam Malacensium improbitati denuntiarat, iam in vrbe succensam, atque, vt fieri præfertim solet scelerum penas exigente Numine, cœdè grassantem, reuectus à suâ morte Xauerius, & piè susceptus à ciuibus, illicò ita compeſcuit, vt nec vllus lue iam correptorum hominum ex eâ sit mortuus, nec vllus deinde correptus, tanti nuper mali ne quidem vestigio se prodeunte: seu denique cum viux calcis ardores ignitamque vim suo, licet decimum sextum mensem exanimato, corpore sic excepit, vt illud viuudum vegetumque, & succi recentisque plenum sanguinis, tanto etiam post tempore sit repertum. Prodigium addo, quod ita Xauerio proprium est, vt sit illi cum Ignatio commune. Donati Francisci Gallighai Florentini ciuis domum multarum iam ædium victor ignis inuaserat, & ea erat venti vis, ea flammæ vento actæ potentia, vt nullum ab humana vel ope vel industriâ remedium superesset. palam ergo prouolutus in genua Donatus, se suasque ædes Ignatio & Xauerio, suis secundum Deum Patronis & Patribus, commendat affectu magno. Vix vota conceperat, & ecce quasi frissent aduocati in auxilium, & non inuocati tantum, ipsi stitere se coram, eo, qui ignis lumen vinceret, splendore spectabiles; cumque, expressâ etiam voce, hominem sperare iussissent, illicò subsidente vento, flamma omnis momento sopita confedit. tanta se duorum hominum, cælesti, vt iam dicebam, igne flagrantium, in elementarem ignem, velut euanidum, potentia prodidit. adeò vt his præcipuè mihi acclamare posse videar illud Apostoli, *Exstinxerunt impetum ignis.* Quamquam non hosce solos id vindicare sibi velle, aut etiam posse, alij subinde, & illi victores ignium, Socij non vno sæpè prodigio docuerunt.

Nihil hîc dicam de Stanislao, ipsoque iterum Xauerio, quorum diuino igne succensi pectoris tam ingens sæpè vis fuit, vt non tantum non frigidâ restingui, sed ne ab ipso quidem vitali quod vocant humido superari potuisse, diuino non accedente prodigio, videretur.

K k k k

deretur.

Andr. Luc.
lib. 7. cap. 12.
fol. 687. 688.
689. 690.
693. &c.

S. Xauerius
solem
reducit &
sistit:

Bonartius in
Ecclesiastic.

eiusdem
varia circa
causam
miraculorum

And. Luc.
lib. 7. cap. 2.

Hebr. 11.

B. Stanislai
diuino
igne pectoris
exstincti

deretur. Nihil de horribili illo incendio per Stanislauum in Poloniã exstincto, dum inter flammam ipse illustrior appareret.

Notum est illud de Ignatio gelidã hieme collo tenus stante & perdurante in aquis, nec quid sentiente aliud præter æstum inflammate in errantem à recto hominem charitatis.

item P. Fabri.

Notum & de Petro Fabro, visum eum totas noctes, cum nudum se tecto domoque proriperet, altis niuibus oblitum, & tamen succensis à cælo ardoribus æstantem.

Plures Socij glacie & igne fortiores.

Audiuimus, vidimus penè dixeram, Ignatij filios Xauerij socios, tranantes Iaponiæ frigora, superantes Afrorum Indicorumque littorum candentes arenas, demum aliquot horas lentis in ignibus stantes, viuentes, orantes, perorantesque etiam ad circumfusam multitudinem Siluerias, Spinolas, Chimuras, Camillos, aliosque complures; mihi quidem prodigij non minoris homines, quàm visus aliquando fuerit legislatori illi ex diuinã olim consuetudine radiato rubus ardens incombustus.

Exod. 3.

Josephus Anchieta contra siccitatem terræ & ardorem solis prodigio prospicit.

Iam de illo nostri quidem sæculi, sed orbis alterius Thaumaturgo, Iosepho Anchieta, quoties legimus eum, si quando Brasilia solis ardoribus tellus, simul & viatores homines immoderatiùs torrerentur; aliàs illius siccitati coactis effusisque nubibus prospexisse, aliàs conopeum sibi contra solarem æstum & fociis vnã nauigantibus ex densato super caput agmine volucrium, quas eum in finem adesse iusserat, confecisse, raræ non in ignem solum, sed aërem simul atque aquam imperio potestatis.

idem existam manum sanas signo crucis.

Lib. 3. Vitæ Iosephi orantis caput videtur ardere.

Nec hoc à quodam in flammam imperio alienum est, quòd cuiusdam in Bahyensi Collegio Socij manum bullienti iuscule concrematam, impresso tantum crucis signo, & vulnere & dolore leuauit.

Quid, quòd sæpius orantis Iosephi caput ardere, atque ex eo circumlucere omnia sunt perspecta, tum præcipuè cum aliquando intempestã nocte apud Maranos suos egressus ex arce in sacellum Virginis, totum id admirabili splendore repleuit, interludente inter diuina illa lumina cælesti harmoniã Angelorum, repetito inde ab ipsis CHRISTI natalibus prodigio singulari.

Ibidem. Casa pro CHRISTO corpora P. Rochi Gonsales & P. Alphonsi Rodrigues exuri non possunt.

Illud porò geminum duorum exemplum, quod (vt innumerabilia eius generis à Societate facta dissimulem) Oriens non ita pridem Occidensque suspexit, Socios arguit igni etiam ab ipso funere dominantes. Est in Occidentali Americã Indiã, ab Æquinoctiali orã Brasiliæ in Australem orbis plagam, terræ tractus immanis, hinc mari Brasilo, inde Paraquariensi, quam vocant, regioni conterminus, Vruayum incolæ nominant. Hanc in vastitatem primi à Paraquariã progressi Patres Rochus Gonsales de Sanctã Cruce, & Alphonsus Rodrigues, tantum profecerant inter barbaros, vt, pluribus eorum hinc inde coactis in societatem hominum, vicos iam aliquot in inculto solo & sacras in vicis ædiculas excitarent. His impeditos operibus verè Apostolicis, & quibus, si viuant, aut Paulus aut Xauerius aliquis piè inuideat, suafu nefario Nezu, nescio cuius impostoris, qui se Deum esse iactabat, incitati barbari, adoriuntur incautos, mactant, raptant, lacerant suorum in capeffendã Religione Patrum corpora, ac demum instructam recens ædiculam

culam comportant, eodem cum illâ incendio consumenda. hoc prodigiorum subinde sequentium fundamentum: siquidem cum ingestis vndeque flammis in cineres concidisset facelli tota moles, iamque in illos redacta crederentur Patrum corpora, ea insequenti mox luce integra & intacta penitus sunt reperta. Mouit scilicet ea res barbaros; sed, quod subiicio, mouit etiam magis. P. Rochi Gonsalesij truncum corpus, ita, vt erat, sine capite elauâ contuso, diserte auditum, imò & distinctè visum est plusquam quinquaginta barbaris (qui omnes id vnâ voce deposuerunt coram quinque Religiosis testibus, nonnullis militibus Hispanis, Indisquæ quàm plurimis) non iam ore, sed procedentibus ex ipso corde vocibus amoris certè plenissimis, compellare percussores suos: *Cur me (inquebat) occidistis hominem tam vobis beneuolum? vestri tam amantem? quemque hasce in oras non aliud pertraxit quàm curam salutis vestræ? Mortem vos quidem huic meo corpori, at non anime intulistis: eruit illa etiamnum, fruiturque, Beatos inter, presentis Dei gaudio sempiterno, ad futura mox iterum in auxilium vobis, quos patræ cordis pena ex propinquo iusta persequitur.* Verùm nec hoc tam illustri prodigio satis attoniti, nec tam suauis oratione permoti, cor ipsum, cor, inquam, quod loquebatur, etiam tum amoris sui prodigum, velut furiosi euellere visceribus, & flammis iterum dedere. sed igne maiori scilicet illud ardebat, quàm vt consumi posset à tam exili. mansit enim uerò permanfitque cum sacris corporibus semper integrum, quantumuis in illud, terciò iam copiosè comportatâ in flammam materiam, luculentum ignem barbari excitarent.

Atque hæc ad Occidentem nuper: nouissimè ad Orientem, & nescio an non illustrius quoque de igne, aère, aquâ, terrâ, naturâ denique omni, triumphauit ille iam priùs à me productus in scenam suæ gloriæ Marcellus Franciscus Mastrillius, suæ virtute dicam, an magni Francisci Xauerij, cuius ille, cum redditâ sibi salute, nomen animumque sic induit, vt nescias quid, si rediisset in vitam Xauerius, præstare Marcello illustrius potuisset.

Sanè vt omitam cetera, imò omnia, in celeberrimâ illâ expeditione (quam decurrente Martio, anno M. DC. XXXV. duxit in Mindanaoenses Æthiopes auctor ipse audendi, sponsorque vincendi) contigit vt pila ferrea, vi nitrati pulueris ex maiori machinâ violentè displosa, in aduersum euntis Mastrillij pectus incideret, impulsu magno atque sensibili; à quo tamen, perforatâ tantum veste, nec læsus ipse, nec retrorsum actus in terram; sed stans erectus, etiam contra vim flammæ sulphureæ, liquidò ostendit obesse nihil posse illi, qui firmiter in diuinâ virtute, quàm loricâ ferreâ, munimen sui pectoris collocauit.

Mitius igne elementum est aër, non minori tamen aut mitiori imperio subigendum; imò, quia instabile illud ac leue est, tum præsertim cum in ventos agitur, si regi se, si duci, si reuocari patitur, potentia id scilicet non vulgaris argumentum est. Enimuerò non aliunde magis Dei sui magnitudinem agnoscit Vates Regius quàm quòd ille *ambulet super pennas ventorum, & producat ventos de thesauris suis.* fecisse autem *uentis pondus*, hoc est (vt ego interpretor) elemento tam volucris fixam pro voluntate constantiam indidisse, inter prima diuinæ potestatis

Littere
P. Franc.
Truxillo
Prouincialis Pa-
raquaria.

Marcellus
Mastril-
lius excu-
sum tor-
mento glo-
bæ exci-
pit illasus.

Sociorum
miracula
circa aë-
rem.

Psalm. 103.
Psalm. 134.

Iob 18.

opera Propheta Philosophus recenset. admirabilis adeo, nec vsitata virtutis fuisse semper, & etiamnum esse, necessum est eos, quibus non ille apud Virgilium fabulosus, sed verus

Æneid. 1.

— *Diuum pater atque hominum Rex*

Et mulcere dedit fluctus, & tollere ventos.

Hoc enim dedisse pluribus Societatis hominibus, postquam in paucis ostendero; id, nisi fallor, effecero, quod sufficiens ad reddendam à Societate gloriam Deo, ad exhibendam verò sanctis Societatis hominibus venerationem aliquam, iustum conueniensque censetur.

Nec verò alienum ab aëris imperio fuerit, subiectas habere sibi aëreas, quas vocat Ecclesia, potestates; illos, inquam, spiritus infernales, quibus, velut emissariis, nonnihil à diuinâ Providentiâ indultum iuris est. in elementaria hæc & humana corpora perturbanda. Quod quidem in eos imperium pluribus iude ab Ignatio Societatis hominibus tam familiare semper fuit, vt nescias illudne inferis exosum magis sit, an dæmonibus metuumdum. Non adducam hęc ego exactos profligatosque dæmones per solitas coniurationes Ecclesiæ: nam illis non nisi parca admodum, magnoque cum delectu ac veneratione Societas vitur; illud vrgeo, à Sociis, sæpè nihil, sæpè aliud agentibus, sæpè non nisi in aliquo sui signo præsentibus, sæpè verbo verberere iubentibus, quasi per contemptum mandatumque despoticum, iussos inde facessere spiritus infernales.

*Sociorum
vis in aë-
reas dæ-
monum
potestates.*

*Ignatius
varie dæ-
mones cō-
pescit:*

Quoties obiecta sibi eiusmodi monstra viatorio suo baculo neglectim ab se abegit Ignatius? quoties applicitis tantum aut lectis eius literis, quin & solo aliquando nomine, territæ pestes illæ proripuerunt sese, velut si nec resistere auctoritati possent, nec lædere maiestatem?

*idem facit
in Oriente
Xauerius:*

Ante Xauerij in Indias aduentum, lemorum infame domicilium, grassantiumque pro suo libito dæmonum quoddam velut asylum Oriens fuit. Et ausi quidem illi principio orantem aggredi, flagris non semel crudeliter exceperunt, donec tandem & suis immotum minis, & fortiosem verberibus, & robustiorem imperio, quem vincere non poterant, fugere victorem. Tacebant ergo (id quod Xauerio commune fuit cum Gaspare Barzæo, & quampluribus aliis è Societate Iesv vtriusque Solis Apostolis) muta ad ingressum eius oracula idolorum. squallebant luci, purgabantur templa dæmonibus, ipsæ aliquando vrbes & Regna integra, nedum obsessa hominum corpora, diuturnâ malignorum hospitem dominatione soluebantur. vsque eò, vt teneræ etiam ætulatæ puerorum ludibrio iam forent ij, qui nuper etiam robustæ maximorum hominum terrori fuerant.

*idem Sta-
nislau.*

Notum est, Stanislauum, etiam cum à morbo decumberet, etiam cum immaturus annis, nec adhuc Societatis nostræ, nisi voto & cogitatione, Religiosus, non semel oppugnatum à dæmone, expulisse eum à se procul, quantumvis atri canis specie aspectuque terribilem. Et hæc quidem de pluribus vniuersim & quasi per compendium. pauca porro atque distinctius de Ignatio Xauerioque nunc habete; atque à Parentum tantorum moribus indolem ac virtutem discite filiorum.

Illustriora

Senis notam sibi, anno prioris sæculi sexagesimo primo, puellam asserit

asserit Petrus Ribadeneira, quæ cum ipsis duodecim annis dæmonum non iam præstigijs, sed quotidianis verberibus fuisset obnoxia; tandem assumptâ, velut clypeo contra tot ictus, Ignatij imagine, sic eos à se abegit, nemo vt accedere ad illam propius auderet, vanis tantum clamoribus, cassisque in Sanctum minis impune sæuientes. Subiit inter illa cogitatio puellæ animum experiri, amotâ tantisper à se imagine, hæc ne, an quæ alia vis occulta tam validè comprimeret inferorum hostium potestatem. Experta est; sed malo profectò suo, & honore maiori Ignatij defensoris sui: vix enim illud à se munimen abiecerat, cum toto in eam impetu factò, diu iam prohibitas ab infligendis miseræ verberibus manus, dirissimorum ictuum grauitate pensarunt. ad suum ergo contra eos, non dubium vltà iam, sed certissimum præsidium, serò quidem sed seriò confugiens, omni deinceps improbilissimorum dæmonum oppugnatione liberata est, quantumuis illi irritis etiam tum ictibus circumstantem sæpè aërem murosque ferirent.

Illustrius etiam, quia recentius maioribusque clarum indicijs, est id quod anno huius sæculi sexto patratum ab eodem Ignatio est in Excellentissimâ Principe de Mirandulâ. hæc contra integram, quâ obsidebatur, dæmonum cateruam, sacris Ecclesiæ carminibus frustra adhibitis, ipsâ tandem inuocatione Ignatij tam subito, tam prodigiosè conualuit, vt rem siue ex personâ patientis, seu agentis miraculo, tam inusitatam, tam nouam, duò ab Sede Apostolicâ delegati Mutinensis & Rhegiensis Episcopi suo approbatam calculo, ipsi Clementi VIII. Maximo id temporis Pontifici certam testatamque transmiserint.

Molsheimij anno huius sæculi XIII. veneficæ matris improbitate seductus filius dæmoni se deuouerat, addito etiam nominis sui & sanguinis sacramento verbis sacrilegis ritè conscripto. totus igitur obnoxius erat inferis, & iis iam, pacto non semel inuito, debebatur. Interuenit è cælo Ignatius. ab eo dissolutum est fœdus impium, recuperatum à dæmone chirographum, filius, quem Orco mater addixerat, Matrî tandem Ecclesiæ restitutus.

Addo geminum, sed geminis Ignatio & Xauerio commune prodigium. Abassinam in Æthiopiâ feminam, energumenam esse arguebant inter ostenta cetera blasphemæ in Crucifixum voces ignoto idiomate prolata. Hanc postquam imagine sancti Ignatij, & cruce ex loculo S. Xauerij armasset Sacerdos noster, ita denique liberauit, vt expelli se igneâ ab Ignatio Xauerioque scuticâ dæmon ipse quereretur.

Hispanæ matris ira impotens deuouerat inferno filiam. deuotam illic occupant tres maligni spiritus, seque præsentis produnt ignoto idiomate, ceterisque etiam absentium rerum indicijs. Adiurata ergo à Pastore, sed per Ignatij Xaueriique merita, ita demum expulit hospitem importunum, vt illos videri ab se cælesti circumfusos splendore, tam dæmon ipse quàm sibi mox reddita filia, hæc cum gaudio, ille cum doloris sensu intimo, proclamarent.

Prætereo plurimorum etiam aliorum in hoc genere plurima; ac potissimum solenne dicam, an sæculare illud Ignatij, quod proximo exeunte sæculo Mutinæ in energumenis quatuor virginibus stirpe nobili-

*aliquot in
dæmonem
S. Ignatij
miracula.*

*Andreas
Lucas lib. 7.
cap. 11.*

*Andreas Lu-
cas ibid.*

*Ignatij &
Xauerij
simul in
dæmones
potestas.*

bus perpetratum est: veritas rem testatam narratamque multorum linguarum & litteris eleuare potius quam exaggeratè dicendi hocce genere, quod in res licet amplissimas nisi contractum esse non potest.

Iam, quod concernit aërem propius, numquid non vel *ambulasse super pennas ventorum*, vel *fecisse ventis pondus*, existimandi sunt Ignatius, Xauerius, Anchieta, aliique complures, toties à terrâ in sublimem eleuati, aut (quod etiam hoc maius est) per aërem sæpè transeuersti?

Ignatius
Romæ de-
gens Colo-
nia vide-
tur:

iter tridui
ager &
iesuus
conficit.

De Ignatio quidem ita memorant historiæ, cum inde à Româ, ubi tum viuerebat, Agrippinam vsque Coloniam momento delatum Leonardo Kesselio suam quam is vnicè desiderabat, adspectabilem præsentiam cum mutui sermonis iucundissimâ consuetudine concessisse. Nec vacare mihi videtur prodigio simili quod inibi refertur de eodem: cum scilicet (cum Parisiis, ubi tum decumberebat è morbo graui, inaudisset ægrum iacere Rothomagi quemdam pessimè de se meritum, suæ tamen opis indigum, ausumque subsidium postulare) proripuisse illic se lecto, dedisse in viam, iter tridui continente motu, sine cibo, sine quiete, ita percurrisse, vt non ire ipse sibi, non solum tangere, sed rapere, sed volare videretur. ferebatur profectò Ignatius, nec humano tum sed diuino, sed cælesti spiritu ferebatur, nisi velis (haud minori fortè prodigio) motum hunc fuisse non Dei, non Angeli, sed amoris; eius nimirum quo se ferri quaquaersum Augustinus ille tam igneus fatebatur.

Paruulus
ex alto
lapsus, ad
inuocatio-
nem Ignati-
ij sursum
iterum
eleuatur.

Nec sibi is tantum, aliis quoque sui studiosis in aëre etiam vacuo subsidio fuit. Ferrariæ anno M.DC.XIX. ipso sancti Ignatii festo ludebat in fenestrâ cum paruulo mater, cum (casus an quâ aliâ ex causâ incertum est) elapsus puer è manibus ferebatur in præceps. Ignatius ilicò (cuius tum, Festi fors occasione, meminerat) matri fuit in ore. nec frustra inuocatus: siquidem cum iam palmo vix vno alteròve abesset à solo paruulus, miserrimè collidendus, contigit vt exceptus veluti sinu non fulciretur ille tantum, sed etiam eadem quâ ceciderat viâ subuectus in aërem matri, in expansa etiam tum brachia, redderetur.

S. Xauerius
duobus locis
presens
vento im-
perat.

Quid Xauerius, quando contendens in Chinas, scaphæ ab suâ onerariâ vi tempestatis auulsæ in altumque delatæ propitius, imò presens adfuit, & periclitantes in eâ socios nauticos opportunè consolans, nequidquam contranitentibus ventis, filiam quam vocabat rectâ deduxit ad matrem? potuitne nisi ambulando *super pennas ventorum*, presens in eâ quam non conscenderat nauiculâ comparere? Hoc sanè nec perturbatæ mentis ludibrium, nec adumbrati solum Xauerij simulacrum fuit; sed ille vel diuinâ vi reproductus (vt loquuntur hodieque Philosophi) vel (vt existimari fortè potest) illâ per aëris medium manu translatus est, quæ deposito inter leones Danieli opportunum in diuturnâ fame obsonatorem inde à Iudæâ Babylonem vsque portauit apprehensum capillo capitis sui. At sit fortasse qui sentiat, non hoc Xauerij, sed Angeli aut Dei etiam dominantis aëri, potestati & imperio tribuendum. Non equidem negare quidquam volo Angelis, illis, vt vocat Apostolus, administratoriis spiritibus, nedum detrudere aliquid Deo *mirabili in Sanctis suis*. Sed tamen fuisse hoc (quâ obtinere licet homini) imperium in auras vimque Xauerio, prodigiosè per mare dicam an per aërem ab illo

Dan. 14.

Hebr. 1.

Psal. 67.

illo deuectus institor edocebit. Hic cum Malacam Meliapore cogitaret, suo in digressu munusculum ab Xauerio petiit, quo eius apud sepiam sanctamque recordationem in animo confoueret. dat ille petenti detractam sibi precatoriam corollam, additque, seruaret hoc non memoria tantum suæ, sed defuturi numquam auxilij pignus æternum. Iam soluerat, iam prosperam nauigationem vsus per vasta ac remota marium, propè aberat à Malacâ; cum ecce tibi inopinata vis venti pondusque procellæ validam quamuis nauim in frustra dissoluit: in hæc raptim temereque compacta cum nonnullis se mercator immittit; sed illicò siue timore periculi, seu propitij fauore Xauerij, abductus à sensibus, non iam nauigare sibi, non subire naufragium, non mergi, sed colloqui cum Xauerio videbatur. Nec otiosum fuisse hoc colloquium euentus ostendit: quinto post die quam se iactarat in tabulas, sibi tandem mercator redditus, sanum se, sed solum, in ipso vnde soluerat littore non procul Meliapore deprehendit. Tam immani eum tractu Oceani, demersis in eum omnibus, malè compaginata cymba detulerit? dederitne viam casusve Deusve? imò per Deum Xauerius, qui se suumque vnà clientem mediis ereptum fluctibus, ne periret, per aërem detulit; ne erraret, in noto prius littore collocavit.

Iam si (quod aiunt Philosophi) sonus etiam humanæ linguæ, non aliud est quam moti aëris tremor, aut murmur per auras subinde transfusum, ac tandem etiam insinuatum auribus audientium; mirabilem profectò comprimendi aëris vim, & industriam plusquam humanam, fuisse necessum est iis, qui sapè, reuocato inde à magnis CHRISTI Apostolis prodigio Spiritus sancti, variorum quæ non didicerant idiomatum sermone sunt vsi. Eximium in hoc fuisse Xauerium ipsa eius Canonizationis acta suprâ capite secundo à nobis citata testantur.

Par in hoc fuisse Xauerio Orientis Apostolo, suppar certè dici potest alter Occidentis Apostolus Iosephus Anchieta. siue cum (quod erat ei quotidianum) ex mediis vnà proficiscentium cœtibus se repente subduceret ad agendum cum Deo; ac nihilominus raptim euntes etiam in equis non assequeretur tantum ipse pedes & nudipes, sed etiam aliquando præuerteret; siue cum eodem ipse die locis à se distitis itinere leucarum quindecim aliquando visus est auditusque pluribus ita egressus subito, ita reuersus, vt absuisse nemini crederetur; seu denique cum sacrum codicem iam ad Sacerdotalem psalmodiam, aliàs ad Christianum sacrificium requisitum, nec habitum ad manus, à leucis interdum septem ipsemet vix semihoræ spatio detulit, aut spiritu Domini, aut Angelico ministerio, aut suâ demum autis dominante potentiâ, auectus à sociis, iterumque inter eos pari compendio restitutus.

Proximè verò ad aërem spectat, nec aliunde magis prodigiosa in illum alicuius hominis efficacia declaratur, quam si constet, ventis eum, indomitis scilicet & numquam satis exploratis motibus, imperare.

Fecere hoc (vt taceam de ceteris) in Mediterraneo quidem mari Ignatius, in Orientali Xauerius, in Occidentali Anchieta, in Australi Silueria, tam singulari, tam admirabili modo, vt similes mihi videantur hi quatuor, quatuor illis apud Ezechielem diuinæ quadrigæ stipatoribus;

Naufragium mercatorem totis quinque diebus fluctuantem Xauerius exportat in littus:

In Relat. Canonizat.

loquitur variis linguis, & vnâ loquitur à variis intelligitur.

Iosephus Anchieta in tranando aëre mirabilis.

Ezechiel. i. toribus; nisi quòd illi, *ubi erat impetus spiritus, illic gradiabantur*, horum verò ad impetum ipse se spiritus inclinaret.

Ignatio ventus obedit: Statuerant impij nautæ aduersantem suis moribus Ignatium, tum cum Ierosolymam ille peteret, desertam in insulam exponere, siti illic inediâque consumendum; quin eò iam, deliberato scelere, ferebantur; cum ecce ventus ipse machinationi barbaræ factus obuiam, qui adhuc fauerat improbis, in contrarium versus subito pro Ignatio stetit.

tempesta-
ti ipse do-
minatur. Redibat Ierosolymis, votiua suâ peregrinatione perfunctus, Ignatius; & redibat malè compaginatâ cymbâ veriùs quàm nauis. pauperem videlicet illum excluderant robustiores aliæ duæ, sed ignaræ quantum incurerent mali, quia tantum excluderant boni. insurgunt enim erò venti, turbatur mare iam pridem infame naufragiis; iactantur, verberantur, hauriuntur denique fluctibus ingentes illæ; at procellis ventisque superior cursum suum tenet absolutisque feliciter sola illa, quæ vehebat Ignatium. Impalluerat sociarum nauium periculo nauta; sed nempe, Ignatium denuò si veheret, nil timeret.

Xauerius ventis & tempestatibus sapè imperat: De Xauerio verò quid? Omnem illum subiisse rabiem vimque ventorum, sed omnes vt sibi Deoque subigeret. Quoties ille sociorum naues alicubi hærentes immisso opportunè vento iuuit? quoties hostium insequentes stitit? quoties exasperatum in ventos cælum verbo coercuit, sublatâ etiam iis (quod in Sanciano mari contigit) sæuendi in posterum facultate? Vicisse semel Xauerium videri ventus poterat, quando naufragum illum toto triduo per mare iactauit solâ in tabulâ fluctuantem. sed nempe etiam tum à Xauerio victus est, coactusque cum non seruare tantum, sed etiam in litus exponere quod optabat; adeò & ventus, & nauis, & gubernaculum, & rector, & omnia vnus sibi Xauerius fuit.

etiam Gossalmus Silueria & Iosephus Anchieta. Similia ferè Silueria, aliique; sed nescio an non maiora Iosephus. talia profectò, vt de eo etiam tum vitâ sancto pisces non indigenæ non aliter atque de homine in naturam ipsam dominante loquerentur, illum si quando indicatum vellent, *illum dicerent qui nobis pisces quos vellemus præbebat; qui cum ab ipso opem peteremus, nos ab omni periculorum genere, atque adeò à morte ipsa eruebat.*

Sociorum potestas in aquam. Video ego me, quæ cognatorum elementorum propinquitas est, ab aère in aquam esse delapsam. eluètemur sanè, & si quo modo finem spectare liceat factorum in eâ prodigiorum, eodem etiam compendio festinemus. Ilicet ergo præternauigemus Oceanum, illudque solum dicamus in transitu, nullibi non apparere vestigia domitæ multoties per varios quaquaversum Socios procellæ. Sed enim vti tempestates Oceani, sic omnem aquam præterire non licet; vt non saltem, vno quasi digito, è multis aliqua, quæ in eo eueniènt, miracula designemus.

S. Ignatius puellam torrente rapiã in mare prodigiosè sustentat. Anno huius sæculi M. DC. XVIII. filia matri socia ambulabat in ripâ torrentis haud Genuâ procul. hic, vt erat auctus imbris, & vehementer exæstuans, prono in mare decursu & rapiebat secum omnia, & sua ipse littora subfodiebat. ita factum vt incautæ puellæ, quæ firma videbatur, sub pedibus terra decideret, & ipsa simul momento deuolueretur in præceps. Non habebat attonita mater quod periclitanti filia

liæ submitteret nisi preces & lacrymas: ipsa quoque iterum ac tertio fufum elata vi torrentis, Diuos tantum omnes quos nouerat, sed votis tamen irritis, in clamabat: haustis enim copiose fluctibus hærebat fundo iam grauior, nec minus tamen (impetus is erat rapti fluminis) in altum rapidissime ferebatur. & iam tota plus leuata in mare processerat, cum denique memor (Deo haud dubie illos in tot angustiis sensus & animos suggerente) habere se geminum in Societate fratrem, sanctum eius fundatorem Ignatium in clamauit, vsa non alio quam candido hoc & ingenuo argumento; Suorum filiorum sororis, hoc est suæ filia, meminisset. Vix dum ista conceperat animo, cum fufum sublata, & in summo maris velut in thalamo posita, haustam egressit aquam primo; tum ipsum in nube candida caelestes inter genios fluctibus inambulantem animantemque se & sustentantem Ignatium læta conspexit. Submiserat interea in mare vrinatorem afflicta mater, qui demersa, vt non dubitabat, filia alicubi conquisitum saltem inane corpus exciperet. ille longius in mare prouectus, eo quo dixi in statu tres iam horas viuente reperit, matrique reuexit; attonitis miraculo omnibus gaudioque lacrymantibus, cum ipsamet coram Albengensi Episcopo, ciuibusque permultis, ac præsertim matre suâ, miraculi ferriem lata pertexeret, & seruatorem suæ vitæ & salutis Ignatium prædicaret.

Aliud in leuiori quidem aquæ periculo, nec minus tamen præfens auxilium Ignatius attulit. Aceruum demersæ segetis sub dio struxerat agricola, spem fructus omnis & frugis: ecce tibi obduci cælum, volui nubes, mugire turbo, imber ingruere: actum erat de messe, nisi ad votum supplicis Ignatius adfuisset. circum euersa ventis omnia, omnia impleta vel hausta pluuiis nube profusis; sola quæ triticum capiebat area, intacta permansit. Crederes, quod Gedeoni datum in vellere, hoc in areâ concessum agricolæ huic ab Ignatio; illi à Deo, & huic quidem tantò illustrius, quantò imber est rore potentior.

*circumfrum
sum latè
imbrem
arces à
frugibus.*

At non Xauerio minus quam Ignatio in aquas imperij fuit. argumento sit inter cetera, quæ antè sunt & alibi commemorata, quòd in orâ Piscaria, quam vocant, puero in puteum fortè delapso, & aquis, quibus plures iam horasmersus iacuerat, præfocato, planeque demortuo, vitam verbo reddidit, eo temporis & loci, quo eum ad sepulturam feralis pompa ducebat.

*S. Xauerius
puerum
aquâ præfocatum à
morte reuocat:*

Accedat eodem admirabilis illa, dicamne prouidentia Numinis, an virtus Xauerij? quâ factum est vt crux, quam hic in mare deiecerat, sedandæ causâ tempestatis, à cancro marino, longè inde exscensione demum factâ, deambulanti prope litus Xauerio redderetur.

*crucem in
mare deie-
ctam à
cancro re-
cipit:*

Nec aliò spectat quod contigit nauis Iacobi Pereriæ, agente & prædicente Xauerio. Premebat hanc, etiam tum cariosam, immanis procella; iamque desponderant animos vectores omnes: vnus qui inter eos erat Xauerius, securos esse iussit, & nauis, quantumuis periclitanti, salutari signo benè precatus edixit, eam non tantum non illâ, sed nullâ vquam tempestate perituram; tandem post multos cursus, sine cuiusquam damno, non in mari, at statione suâ dissoluendam. Xa-

*cariosa
nauis benè
precatus,
eam seruat.*

uerij fidem probauit euentus, anno demum trigefimo pōst secutus, neque de illâ vllus interim dubitabat, quin certabar quisque pro vicibus illi potiùs quàm cuiuis alteri sua credere, cum & abeuntem securi dimitterent, & reducem plausu semper & gratulatione publicâ salutarerent, nauim eam, non iam Iacobi Pereriæ, sed sancti Patris esse dicentes.

*aquam
marinum
dulcem &
potabilem
reddidit.*

Idem adstruit illa Xauerij prodigiosa vis, quâ, secum nauigantibus in Sinas plusquam quingentis, etiam Saracenis & barbaris, de copiâ aque dulcis opportunè prospexit. defecerat hæc improuisâ per plures dies malaciâ miserè laborantes, & iam pereundum erat omnibus, nisi eorum imploratione motus Xauerius occurrisset. fusâ igitur ad Deum prece hauriri iubet è mari, & vasa repleri; haustum iam erat quantum illa caperent, & vasa repleta. sed erat nimirum, ac sentiebatur à bibentibus aqua falsa. ergo eleuatis in cælum oculis, impressoque salutis signo, iussi iterum à Xauerio gustare, dulcem eam & humanis aptam vsibus repererunt, omnibus etiam Mahometanis admirantibus sanctitatem viri, nonnullis etiam susceptâ CHRISTI Fide testantibus.

*Iosephus
Anchietæ
aquam
mutat in
vinum:
oleum fa-
cit in ex-
haustum:*

Nec prodigiosè minùs, magis etiam benignè (nisi quòd periculum mortis abfuit) fecisse videri poterit Iosephus Anchietæ, siue cum infusam sapiùs aquam ipse mutauit in vinum, seu cum exhaustum oleum in Vincentiano Collegio ita auxit, vt eius toto pōst biennio ad quotidianos Patrum vsus, ex cado, licet iam vacuo, quantum satis religiosè suppeteret; imitatus in hoc Eliam, in illo CHRISTVM, Moysem verò in altero quod subiungo.

*orat inter
fluctus
maris cir-
cum se
suspensos.*

Abierat aliquando à cœtu conspectuque piscantium, in mare defluum longè progressus, vt liberiùs posset in deserto littore cælestia meditari. Intereâ consumptis inibi horis plurimis iam mare refluxerat, iam supra orantis Anchietæ verticem altè sublatum eripuerat eum aspectibus hominum. at quo modo? orantem non ausa contingere,

Curuata in montis faciem circumstitit vnda.

Lib. 4.

& cum viæ socius secutus impressa vestigia tali in statu eum deprehendisset intentum cælo, clamore scilicet sollicitare primò cœpit, cum ad eum adire propiùs intra suspensos maris vortices non auderet; mox accedere, voce demum vrgerè, manu trahere vt rediret: ita sibi tandem redditus, Eamus, inquit, Pater, & præibat; fluctu statim locum quem reliquerat occupante. Cohorruit monstro socius, & præcurrens Iosephum, quod eius reuerentiâ verabatur, periculo suo dedit. tum sequentem Anchietam longius mare reueritum non accessit vniquam propiùs, & nisi illo in summum littus exposito, totum latè alueum non impleuit.

*Silueria
tempesta-
tes sedat:
eius corpus
crocodilos
fugat.
Iosephus
Anchietæ
rediuinum
baptizat.*

Prætermitto aut suspensos diu, aut procuratos demum imbres, aut non permisos labi, quâ eundem illi erat & Sociis, locis iuxtâ vicinis latè stagnantibus: nihil addo de composito non semel mari, quod fuit illi cum Silueriâ commune. cuius etiam in profluentem corpus abiectum, infamem priùs crocodilis alueum subinde purgauit. Vnum hoc dico, atque ex aquis hisce prodigiosis simul eluctor, nullum maius in aquâ magisque fortunatum miraculum à Iosepho esse patratum, quàm, cum Brasili cuiusdam in Fide quidem Catholicâ, sed per errorem sine Baptismo demortui, & iam ad sepulchrum ritè compositi, errantem à corpore

corpore animam in viam ipse reduxit, vitæque restitutam salutaribus vndis abluit, iterumque dimisit, longæ iter æternitatis securius ingressuram.

Et hæcenus quidem de elementis tribus admirabili Sociorum virtute perdomitis. Quid porro de terrâ? in omnem terram exisse sonum eorum, & non penetrasse potentiam? Imò verò idem qui ferebatur super aquas, emissus est Spiritus, & renouata est facies terræ. cuius ego pronuntiati argumentum in ipso, qui Societatis huius auctor est, Ignatio deprehendo: nam, quasi in Apostolorum cœtum sancti se Spiritus virtus infunderet, sic se illa in Ignatium recens Deo redditum cum pari terræ motu & fragore demisit. quam quidem in illo non otiosam fuisse, vel ex eo colligi potest, quod præter ducenta quæ in eius actis recensentur miracula sanctitatis, sexcentis & septuaginta quinque testibus confirmata, tanta hodieque & tanto numero vndequaque se ingerunt, vt non videam quomodo vel vnus Ignatij omnia, nedum reliquorum Sociorum singula, non dico enarrare, sed enumerare fati possim: & illa quidem, vtrumque vel tellurem hanc, vel morbidum hoc & mortale mortuumque, quod homines gerimus, corpus spectent, iure videntur mihi ad facta in terram prodigia pertinere.

*Sociorum
potestas in
terram.*

*Ad con-
uersionem
Ignatij
terra tre-
mit.*

Iacobus Ruizius Cardosa Prior Linarenfis Ecclesiæ Collegiatae B. V. assumptæ, Conimbricensis diœcesis, iuratus affirmat, locustarum vim ingentem densissimamque nubem, quæ plures latè campos ita pertinaciter occupabat, nullâ vt vi vel industriâ inde abigi posse videretur; denique, cum desperatis humanis ad diuina se agricolæ contulissent, Reliquiis sancti Ignatij in agrum illum solenniter illatis, ad primam earumdem præsentiam ita subito discussam esse, vt densissimo primùm agmine à terrâ suspensæ solem illæ quidem eriperent ex oculis hominum; sed illustrem Ignatij vim, Mosaicæ isti supparem, intimis spectantium sensibus & animis insinuarent. Vestigium sanè pestis huius, segetibus præsertim & agricolis metuendæ, non aliud repente superfuit, quàm quod, ambesâ parte messis, & reliquâ adhuc intactâ, Patriarchæ nostri & legislatoris in terrena hæc animalcula cæleste imperium loqueretur.

*Ignatij Re-
liquiis ab-
igitur ag-
men in-
gens locu-
starâ terra
infestum.*

Iam vitæ restitutum ab viuente etiam tum Ignatio Lissanum quemdam Canonizationis acta testantur. His alij addunt ann. M. DC. I. reuocatum à morte paruulum, cum frigido iam eius corpusculo imaginem sancti Ignatij mater imposuisset: tum M. DC. XI. Minoresæ reuixisse mortuum fetum auxilio Ignatij, quem obstetrix pro miselli salute sollicita implorarat: demum M. DC. XIII. Friburgi puerum vnum, alterumque item puerum Mexici, vtrumque feretto iam compositum, vitæ suæ Ignatij meritis restitutum. Vnum ego adició Monebregensis medici filium, patris ipsius exploratâ sententiâ, planè mortuum, adeoque iussum sepeliri; quem tamen cum Ignatianæ lampadis oleo mater vixisset, viuum illicò, imò & valentem, quem amiserat, recepit.

*Plures
mortuos
Ignatij
excitati.*

Propè absunt ab inferis infantes illi, quos in matris vtero, tamquam tumulo, hereditaria parentum noxa reos æternæ mortis, imò damnatos, tenet; malis eò maioribus obnoxios, quò minus illis est vel à gratiâ

*plurimos
in partu
laborantes
in commu-
nem vitam
vel
educit.*

vel à naturâ præfidij. Quoties ad eos Ignatij se præsertim fauor exten-
dit? quàm multos ille hoc tam diro carcere, cùm eluctari non possent,
auxiliatrice suâ dexterâ liberauit?

*cacos illu-
minat:
plurima
ubique
miracula
patrat.*

Nec illi omnino viuere dicendi sunt, quibus sublata ex oculis est
potestas videndi: etiam eis prospexit Ignatius, lumenque restituit, quod
quærebant. Aliorum porro morborum (quibus potissimum edocetur
homo corpus mortale quod gerimus terram esse ac puluerem) colla-
tam pluribus ab Ignatio & ceteris medicinam, vltra prosequi infinitum
fit. De Belgio vt fileam, quæ nota sunt & tantum non manu tacta,
approbata certè miracula, quanta aliis passim etiam trans Oceanum
regionibus contingere! Sola Gandia vrbs non magna soli Ignatio ac-
cepta refert duo & septuaginta legitimè signata. Minoreffana specus,
illa quæ prima recens abstractum à sæculi militiâ tironem CHRISTI
suscepit Ignatium, patrata per oleum lampadis, imò & puluerem,
quem in eâ suis aliquandò pedibus ille presserat, innumerabilia tes-
cenfer. Monebrega anno M. DC. XXIV. Aprili ipso & Maio, toto vix
bimestri, vidit & stupuit suos, quâ ciues quâ aduenas ad imaginem
Ignatio dedicatam subito restitui, octo claudos & mancos, sex cacos,
mortuos duos; variis languoribus morbisque depositos quatuor & de-
cem: plures herniâ, igne sacro, paralyfi; plures impeditâ, notnullos
etiam negatâ voce laborantes. adeò vt vix quatuor hebdomadarum la-
bente spatio supra centum miracula à iuratis in Senatum testibus de-
lata, atque à sex scribis publicis legitimè sũt excepta. Cùm interest
imago ipsa, tantorum prodigiorum nobile instrumentum, stillaret odo-
riferò liquore, non tam ex se, quàm Ignatij in homines benignissimè
profusus etiamnum visceribus expresso. Quæ quidem cùm ipse me-
cum reputo, non iam, quod mirari soleo, vltra miror, fuisse anno huius
sæculi quinto in Occidentis Indiæ regione, quam Chilyam nominant,
Sacerdotem, qui cùm ex dolore lateris grauissimè laborans, desperanti-
bus medicis animam ageret, sancti Ignatij, cui se demum commenda-
rat, imaginem lecto affixam pressius intuens, radiantem vidit cælesti
quâdam luce; acceptoque inde salutis fausto omine, cùm vota iterasset,
repentè conualuit.

Atque his de Ignatio cursim tradit's, quid tandem, aut quo modo
cetera persequar, quæ per alios eius filios nec pauciora nec minùs illu-
stria contigerunt? Quàm multa Aloysio debet Italia, quanta Stanislao
Polonia? cuius hodieque Regem acceptâ à iuvene illo innocentissimo
sanitate audimus voti reum. Suo autem Borgia Hispania, Fabro Can-
nifioque Germania, suoque item Lessio etiam Belgium, quàm illustria
referre se beneficia fatetur & gaudet? Sed nolo hîc ego auctoritate
meâ, aut priuata producere, aut publica obscurare. nolo apud Afros
Silueriam, apud Armusios Barzæum, nolo complures sub vtroque sole,
Apostolos ne dicam an Martyres, plurimis vbiq; signis nobiles recen-
sere: duorum modò inter illos, Xauerij & Anchieta, in terram patrata
prodigia, quæ sine iniuriâ silere non debeo, vt aliquandò tandem fi-
niam, paucissimis indicabo.

Et de illo quidem Orientis Apostolo Francisco Xauerio in suâ ad
Grego-

Gregorium XV. Oratione Nicolaus Zambeccari, *Miracula*, inquit, *per illum tum viuentem, tum vitâ functum*, patrata diuinitus tam multa, tam varia, tamque inusitata sunt, ut profecto Xauerius nihil fecisse minus à magnis Apostolis affirmari possit. Certè mortui ad vitam restituti, ut cetera tammodò numerentur, non tamen pauciores quàm viginti in actis proferuntur. Quo, & quidem tam illustri, tamque probato, testimonio antèposito, quid attinet alia atque alia superaddere, quibus & suam Xauerius sanctitatem consignet, & conceptam de Societate ex Sociorum miraculis opinionem tueatur? Est profecto illa hodieque tam vegeta & tam noua, illis praesertim in locis India, quibus suum ipse & viuentis olim & etiamnum defuncti spiritum velut impressit, ut, quod nuperis Macao literis scribit Nicolaus Fiua, *Indis pro miraculo sit vel tantillum cessare Xauerium à miraculis.*

Xauerius
plurimos
excitat à
morte,

Verùm accipite, si placet, prodigiosum illius opus vnum, & ab vno cuncta discite. Acta Canonizationis eius, referente illa in Consistorio secreto, coram Sanctissimo Domino Nostro Gregorio XV. Francisco Mariâ Cardinale de Monte ad verbum sic habent: *Cum seruus Dei in promontorio Comorino concionem ad populum haberet in Ecclesiâ, in quâ die precedenti sepultus fuerat quidam defunctus; ipseque Xauerius difficultatem magnam pateretur in conuertendis Ethnicis qui aderant, orauit aliquantulum pro eorum conuersione: & peractâ oratione, ut ad CHRISTVM illos adduceret, iussit sepulchrum, in quo cadauer iacebat, aperiri, & populo significauit placuisse Deo iterum mortuum illum ad vitam reuocare, ut ipsi conuerterentur. Patefacto igitur sepulchro, & rescissâ veste funebri, quâ defunctus erat inuolutus, apparuit cadauer. Tunc verò oratione à Patre Francisco pro vitâ illius Deo factâ, statim surrexit viuus. Quo viso miraculo vehementer omnes admirati sunt, Deum laudantes, & admirantes Xauerij sanctitatem; & infideles illi atque multi alij, propter hoc miraculum, Christianam fidem susceperunt, & baptizati sunt ab eodem Patre.*

totò die
iam sepul-
tum vitâ
restituit.

De hoc verò Occidentis Apostolo Iosepho Anchietâ quid dicam? quidve dissimulem? * *Lussisse eum* (quod de bellatore Prophetâ sacrae Litteræ cum leonibus, cum pantheris, inquam, viperis, & ceteris animalium efferatissimis, quasi cum agnis? familiare hoc illi, & tantum-non quotidianum fuit. Imperasse morbis licet inueteratis & grauibus terreni corporis, etiam loquendi, etiam videndi copiâ destituti? prodigiosa Iosephi acta consulat qui hæc volet. Stetisse eum velut in quâdam sublimioris naturæ speculâ, vnde illi ad arcanum mentis intuitum deferebantur omnia, quæ vsquam gererentur in terrâ? nota sunt, & crebris iam signata litteris, euenta praesertim tristia, quæ & futura prauidit, ut cauerentur; & facta ex remoto orbe didicit, ut ploraret: atque inter alia hinc futuram ruinam arborum, ne ducturi sub iis noctem itineris socij hæc perirent; inde miseram Sebastiani Regis cladem, quam pridie Nonas Augusti ann. M. D. LXXVIII. ipso quo contigit fatali momento in Brasiliâ cum gemitu & cum dolore quasi praesens sustinuit, vnicum habens, commune sibi totique suæ genti, solatium Regis amissi, quod post pientissimum, Deoque & Ecclesiæ consecratum Lusitani-

Iosephus
Anchietâ
cum ani-
malibus
ferocissimis
innocentie
ludit,
* Eccli. 47.
plurimis
morbis me-
detur,
quæ in ter-
ris remo-
tissimis ge-
runtur,
quasi præ-
sens insue-
runt.

cum sanguinem, Austriacum prioris æmulum, heredemque dignissimum inuenisset. Et hæc quidem Sociorum aliquorum nonnulla ex plurimis delibata veriùs, quam narrata, nedum exaggrata prodigia, vt admirationem Societati parent, existimationemque concilient, non equidem postulo vel exspecto. Satis erit, si mirabili Deo in Sanctis suis gloriam & honorem, debitum mille titulis, vel hinc referre velint saltem illi, qui communi nobiscum CHRISTI sanguine sunt coniuncti.

Ezech. 1. Ille Ezechieli exhibitus in terrâ, iuxta fluuium Chobar, ventus turbinis, & ignis inuolvens, verbo elementa omnia plena prodigijs, non

Ezech. 2. quatuor istis quadrigæ diuinæ stipatoribus, sed vni similitudini gloriæ Domini seruebant. Triumphet, io! triumphet, & viuat inuidiat victor, mortisque debellator Dominus I E S V S: seruiant illius gloriæ creata omnia, vnus diuino nomini & honori famulentur elementa, & in his à Socijs patrata hæc admiranda; & qui hæc patrauere Socij, & tota demum Societas, solam sibi è tot gratis gratitudinem arrogans, conatu impensissimo, cultu demississimo, ueneratione perpetuâ se submittat.

CAPVT SEXTVM.

*Societatis IESV dignitas à singulari vsu & exercitio virtutum heroicarum.**Dignitas virtutis.*

NEc vlla naturæ est dignitas sine luce; nec honor vllus est homini sine virtute. Lucem aufer ab optimis probatissimisque rebus, quis agnoscat? quis æstimabit? eandem concede, perstringent oculos animosque spectantium. Amœnus est vibransque virtutis splendor, mentemque videntium & specie suâ reficit, & accendit affectum. Nec Hesperum esse tam pulchrum, neque tam faustum Luciferum dicebat Aristoteles. Et quis me demum vel prohibeat pudor, aut metus impediât, eam non omnium quidem, sed Societatis vnus, quam celebrare proposui, commendare?

Non ego hîc adducam quæ Societati cum sanctissimis Religiosorum Ordinibus communia sunt & vsitata. non patientiam in aduersis; non in adeundis & propulsandis ab Ecclesiâ Fidei periculis fortitudinem inuictam atque constantiam; non Euangelicam, quam vocant, paupertatem, quibus excelluisse semper & etiamnum excellere Francisci Seraphicum, & Apostolicum Dominici Institutum, aliasque sanctissimas Religiosorum Familias, volentes gaudentesque cognoscimus. Non dicam maioris Dei gloriæ præfixum omnibus ex Instituto scopum; non seruandarum animarum curam contentionemque perpetuam; non orationis studium firmatum in Societate tot præfidijs, tot litteris & regulis inculcatum; non inde à tirocinio ad deuexum vsque senium, siue missione, siue cuiusquam priuilegio, disfidium bellumque cum naturâ perpetuum, quod ferali, felici tamen verbo, mortificatio nuncupatur. Sunt videlicet hæc aliaque quam plurima, sic vsitata nobis, vt sint fuerintque ante nos etiam alijs vsurpata. Quid ergo, quid